

Gustaaf Van Meurs

Gustave, Theodore Van Meurs werd geboren te Gent als vierde van zeven kinderen, op 28 mei 1875, zoon van Theodorus Carolus, die het van paswerker via meester-gast tot *maitre ouvrier décoré* bracht bij de spinnerijen en weverijen Baertsoen & Buysse te Gent, en van Emilia, Theresia Willo, die – haar status volgend – alras het beroep van fabrieksmeisje inruilde voor *boutiquier*.

Hij groeide op in de omgeving van de Dam-poort en liep school in de (toen "liberale") "*Zonder Naam, niet Zonder Hart*" in de Sint Machariusstraat, school welke hij in 1889 als "*primus*" verliet.

Het was vermoedelijk de droom van Charles Van Meurs, zoals van menig vader, dat zijn zoon *het verder zou brengen in 't leven*, een droom die de begaafde Gustaaf glansrijk realiseerde.

Uit een dankbrief van arbeiders tewerkgesteld bij Baertsoen en Buysse (Dendermondse Steenweg te Gent) dd. 3 maart 1889, t.a.v. Charles' vader, blijkt dat ook deze laatste zijn sporen in de "*mekaniek*" had verdiend :

"Ter gelegenheid van de voltooiing des laatsten spinmolen, nemen wij de gelegenheid te baat om u onze gevoelens van achting en erkentelijkheid uitte drukken, over de bekwaamheid welke uE als Meester van af het begin tot dezen oogenblik hebt aan de dag gelegd, bij het stellen van zoo vele mekanieken.

Het is voor ons een bewijs dat de kunst en bekwaamheid zoo wel door onze landgenoten

als door vreemde kan uitgeoefend worden. Door uE beleid is alles in de beste orde afgelopen en mogen wij fier zijn van onder uE toezicht te werken.

Altoos bereid om ons in moeilijke omstandigheden bij te staan, kunnen wij niet genoeg onzen dank betuigen, voor de zorgen waarmede uE toezicht over de werken gespaard gaat.

In de hoop nog vele jaren in vrede bij een te mogen zijn, durven wij U verzekeren dat geene moeite van onzen kant zal gespaard worden, om stipt Uwe orders te volbrengen welke tot den bloei van het gesticht noodig zijn.

Daarom bieden wij uE dit kleine geschenk als herinnering aan dezen dag, en hopen dat het uE moge aangenaam zijn, als een bewijs van genegenheid der vereenigde Spinners van de Heeren Baertsoen en Buysse."

Ook Gustaaf Van Meurs werkte aanvankelijk in de katoenfabriek Baertsoen en Buysse, doch verliet later het bedrijf om reden van betwisting van zijn uitvindingen.

Reeds in 1897 behaalt hij een erepenning uitgereikt door de *Gentse Maatschappij voor Bevordering van Nijverheid en Wetenschappen*, voor een cilindertang door hem ontwikkeld en voorgesteld in het kader van een prijskamp voor werktuigkundige realisaties.

Hij bracht het tot bedrijfsingenieur van de N.V. Katoenspinnerijen *De Schelde* te Gentbrugge, Kerkstraat (S.A. Cottonière de l'Escaut), en slaagde erin om nog vóór zijn dertigste, tussen 1899 en 1905, een dozijn brevetten in negen landen te bekomen die revolutionaire verbeteringen vormden voor de werking van *ringspincontinus*, en, als bekroning van deze vruchtbare uitvinderscarrière, in 1909-1910 een automatisch weefgetouw te laten patenteren.

Dit liet hem toe, zeker na de eerste wereldoorlog, als *handelsvertegenwoordiger* zich volledig aan het beheer van zijn patenten te wijden.

Zijn ouderlijke woning, achtereenvolgens Gent : Langemunt, Twaalfkameren (vanaf 1878), te Sint-Amandsberg : Schoolstraat (vanaf 1881), Dendermondse Steenweg (vanaf 1891), Toekomststraat (vanaf 1904) en finaal Kunstenaarsstraat, verliet hij slechts definitief na de eerste wereldoorlog om tot 1940 in de Iepenstraat te gaan wonen.

◀ Fig.1 : Titelbladen van brevetten voor diverse landen :

- K&K Oostenrijk 1905
- Verenigde Staten van Amerika 1903
- Keizerrijk Duitsland 1903
- Koninkrijk België 1906

A. WUNDE

PATENT-URKUNDE

ANFANG DES PATENTES: 29. April 1892

DIE RECHTE UND PFLICHTEN DES PATENTINHABERS SIND DURCH DAS PATENTGESETZ VOM 7. APRIL 1891 (REICHSGESETZBLATT FÜR 191 SEITE 76) BESTIMMT.

ZU URKUND DER ERTEILUNG DES PATENTES IST DIESE AUSFERTIGUNG ERFOLGT.

KAISERLICHES PATENTAMT.

WUNDE & COE
INGENIEURBUREAU
3, Avenue des Arts, 9
BRUXELLES

A. WUNDERLICH & CO

THE UNITED STATES OF AMERICA

TO ALL TO WHOM THESE PRESENTS SHALL COME:

Whereas Letters Patent have been granted unto *A. Wunderlich & Co* of the City of *Frankfurt am Main* in the Kingdom of Prussia, for an improvement in the *method of weaving*...

Now therefore these Letters Patent are to have full force and effect in and unto the said Territory of *Prussia*...

In testimony whereof, these Letters Patent have been signed and sealed by me at the City of Washington, this *12th* day of *July* 1892.

A. Wunderlich & Co

PATENTURKUNDE

Nr. 22344

Auf Grund des Patentgesetzes vom 11. Jänner 1897.

R. G. Bl. Nr. 30, 1st. *Item*

Eustave van Nieuw
in *Bent (Belgien)*

ausf.

Antilatten-Sensmaschinen für Dingespinnmaschinen

ein Patent nach Maßgabe der angehefteten Patentschrift erteilt worden.

Wien, am *22. September 1905.*

K. k. Patentamt

Der Präsident:
L. Becky

MINISTÈRE DE L'INDUSTRIE ET DU TRAVAIL.

Direction de l'Industrie.

N° 191584

LOI DU 24 MAI 1864.

EXTRAIT.

Art. 1er. — La durée des brevets est fixée à quinze ans, à compter de la date de leur obtention...

Art. 2. — L'Etat de Belgique...

Art. 3. — L'Etat de Belgique...

Art. 4. — L'Etat de Belgique...

Art. 5. — L'Etat de Belgique...

Art. 6. — L'Etat de Belgique...

Art. 7. — L'Etat de Belgique...

Art. 8. — L'Etat de Belgique...

Art. 9. — L'Etat de Belgique...

Art. 10. — L'Etat de Belgique...

Art. 11. — L'Etat de Belgique...

Art. 12. — L'Etat de Belgique...

Art. 13. — L'Etat de Belgique...

Art. 14. — L'Etat de Belgique...

Art. 15. — L'Etat de Belgique...

Art. 16. — L'Etat de Belgique...

Art. 17. — L'Etat de Belgique...

Art. 18. — L'Etat de Belgique...

Art. 19. — L'Etat de Belgique...

Art. 20. — L'Etat de Belgique...

Art. 21. — L'Etat de Belgique...

Art. 22. — L'Etat de Belgique...

Art. 23. — L'Etat de Belgique...

Art. 24. — L'Etat de Belgique...

Art. 25. — L'Etat de Belgique...

Art. 26. — L'Etat de Belgique...

Art. 27. — L'Etat de Belgique...

Art. 28. — L'Etat de Belgique...

Art. 29. — L'Etat de Belgique...

Art. 30. — L'Etat de Belgique...

Art. 31. — L'Etat de Belgique...

Art. 32. — L'Etat de Belgique...

Art. 33. — L'Etat de Belgique...

Art. 34. — L'Etat de Belgique...

Art. 35. — L'Etat de Belgique...

Art. 36. — L'Etat de Belgique...

Art. 37. — L'Etat de Belgique...

Art. 38. — L'Etat de Belgique...

Art. 39. — L'Etat de Belgique...

Art. 40. — L'Etat de Belgique...

Art. 41. — L'Etat de Belgique...

Art. 42. — L'Etat de Belgique...

Art. 43. — L'Etat de Belgique...

Art. 44. — L'Etat de Belgique...

Art. 45. — L'Etat de Belgique...

Art. 46. — L'Etat de Belgique...

Art. 47. — L'Etat de Belgique...

Art. 48. — L'Etat de Belgique...

Art. 49. — L'Etat de Belgique...

Art. 50. — L'Etat de Belgique...

Art. 51. — L'Etat de Belgique...

Art. 52. — L'Etat de Belgique...

Art. 53. — L'Etat de Belgique...

Art. 54. — L'Etat de Belgique...

Art. 55. — L'Etat de Belgique...

Art. 56. — L'Etat de Belgique...

Art. 57. — L'Etat de Belgique...

Art. 58. — L'Etat de Belgique...

Art. 59. — L'Etat de Belgique...

Art. 60. — L'Etat de Belgique...

Art. 61. — L'Etat de Belgique...

Art. 62. — L'Etat de Belgique...

Art. 63. — L'Etat de Belgique...

Art. 64. — L'Etat de Belgique...

Art. 65. — L'Etat de Belgique...

Art. 66. — L'Etat de Belgique...

Art. 67. — L'Etat de Belgique...

Art. 68. — L'Etat de Belgique...

Art. 69. — L'Etat de Belgique...

Art. 70. — L'Etat de Belgique...

Art. 71. — L'Etat de Belgique...

Art. 72. — L'Etat de Belgique...

Art. 73. — L'Etat de Belgique...

Art. 74. — L'Etat de Belgique...

Art. 75. — L'Etat de Belgique...

Art. 76. — L'Etat de Belgique...

Art. 77. — L'Etat de Belgique...

Art. 78. — L'Etat de Belgique...

Art. 79. — L'Etat de Belgique...

Art. 80. — L'Etat de Belgique...

Art. 81. — L'Etat de Belgique...

Art. 82. — L'Etat de Belgique...

Art. 83. — L'Etat de Belgique...

Art. 84. — L'Etat de Belgique...

Art. 85. — L'Etat de Belgique...

Art. 86. — L'Etat de Belgique...

Art. 87. — L'Etat de Belgique...

Art. 88. — L'Etat de Belgique...

Art. 89. — L'Etat de Belgique...

Art. 90. — L'Etat de Belgique...

Art. 91. — L'Etat de Belgique...

Art. 92. — L'Etat de Belgique...

Art. 93. — L'Etat de Belgique...

Art. 94. — L'Etat de Belgique...

Art. 95. — L'Etat de Belgique...

Art. 96. — L'Etat de Belgique...

Art. 97. — L'Etat de Belgique...

Art. 98. — L'Etat de Belgique...

Art. 99. — L'Etat de Belgique...

Art. 100. — L'Etat de Belgique...

ROYAUME DE BELGIQUE

BREVET D'INVENTION

LE MINISTRE DE L'INDUSTRIE ET DU TRAVAIL,

Vu la loi du 24 mai 1864;

Vu le procès-verbal dressé le 20 Mars 1897 à 12 heures 22,

au Greffe du Gouvernement provincial du Brabant,

ARRÊTE :

Article 1er. — Il est délivré à *A. G. Van Nieuw* un brevet d'invention pour *sa machine à tisser les fils de coton*.

Article 2. — Ce brevet lui est délivré sans examen préalable, à ses risques et périls, sans garantie de la réalité, de la nouveauté ou du mérite de l'invention, soit de l'exactitude de la description, et sans préjudice du droit des tiers.

Au présent arrêté sera joint un des doubles de la spécification de l'invention (mémoire descriptif et dessins) signés par l'intéressé et déposés à l'appui de sa demande de brevet.

Bruxelles, le 30 Mars 1906.

Pour le Ministre et par délégation :
LE DIRECTEUR GÉNÉRAL,
Signé : *A. AMELIN.*

Pour expédition certifiée conforme :
Le Directeur général,

Hij huwde op tamelijk gevorderde leeftijd, te Heusden in 1929, 54 jaar oud zijnde, met Germana, Philomena, Maria De Langhe, geboren op 14 oktober 1888.

Op zijn laatste adres, de Korte Meer, verbleef hij niet lang. Zijn echtgenote overleed er in 1943. Zelf verhuisde hij na 1945 als *rentenier* naar het psychiatrisch hospitaal van Sint Jan-de-Deo aan het Fratersplein, waar hij zich inhuurde tot het einde van zijn leven, in 1953. Ook daar bleef zijn uitvinderspasje hem achtervolgen. Hij verklaarde *de rest van zijn leven* te willen wijden aan het op punt stellen van een *perpetuum mobile*. Een eeuwenoude uitvindingsdroom die nog voor niemand in vervulling is gegaan. Ook niet voor Gustaaf Van Meurs. Hij stierf op 76-jarige leeftijd.

"Depuis bien longtemps (...) l'idée m'étant venue de chercher pour invention un appareil pour obtenir et réaliser le mouvement perpétuel; plus tard je m'en suis fait une tâche, et j'ai réussi maintenant à le faire..." (Van Meurs in een brief aan zijn vriend ingenieur Alfred Vanderstegen, ex-burgemeester van Gent, één jaar voor zijn dood).

De volledige briefwisseling voor o.a. de brevet-aanvragen over de periode 1903-1910, een 500-tal doorslagen, werd, naast alle patent-

brieven, ontwerpplannen en technische toelichtingen, aan het Museum voor Industriële Archeologie en Textiel te Gent geschonken door de heer Dirk Foncke uit Gent.

Onderhavig beknopt artikel is een samenvatting van dit boeiend en belangrijk dossier, dat voor elke geïnteresseerde voor gedetailleerder studie ter beschikking is.

Personen die verdere inlichtingen over de Van Meurs-brevetten en hun toepassingen kunnen bezorgen, zijn steeds welkom.

De uitvindingen

Terwijl vóór 1900 bij het courante type *continu-spinmachines*, de draadgeleiders met spinoogjes, vooral toelieten fijne en getwijnde draad te spinnen, heeft men lang gezocht om voor zwaardere draadnummers de geleider met spinoogje(s) te vervangen door een draadgeleider met naald. Dit laatste systeem liet toe op de continu-spinmachine zeer zware (vlokige) draad te fabriceren, zowel voor inslag als voor ketting getwijnd, en deze op te spoelen zonder gebruik van hulzen.

Het liet eveneens toe wol, katoen of hun afval te spinnen; daarenboven kunnen spoelen met eender welke diameter worden gebruikt.

Indien men een soepele en ronde draad wil

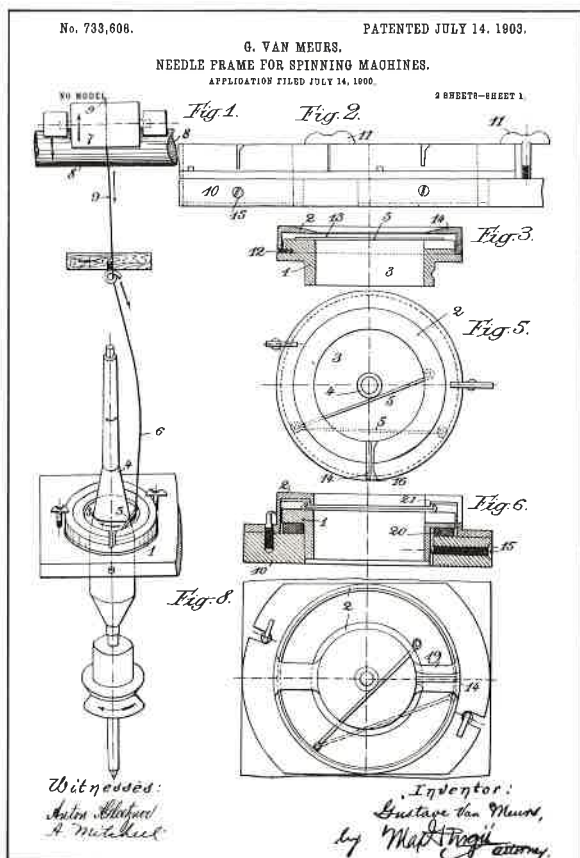
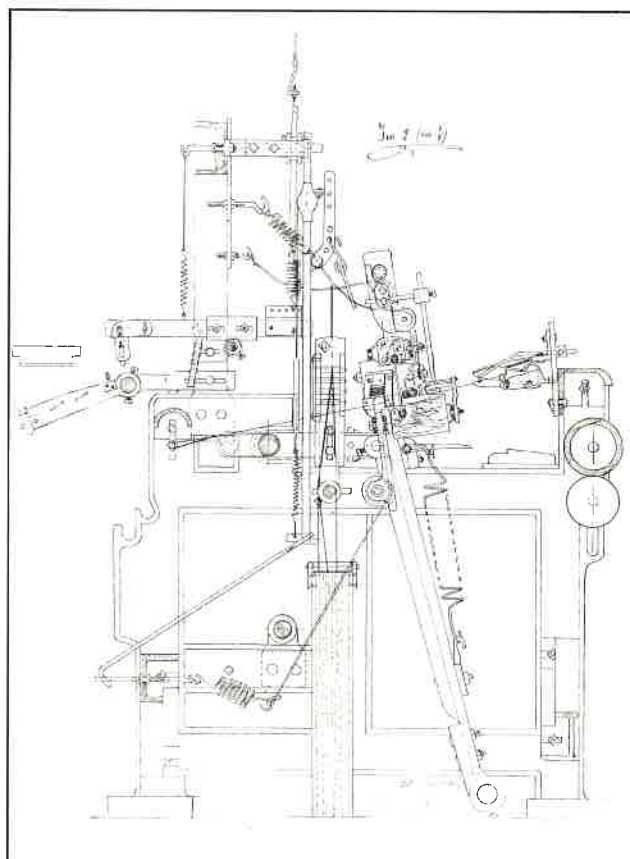

Fig.2 : Needle-frame for spinning-machines, 1903 (engelse versie uit US-patent).

bekomen, en met de grootste eenvoud een afgebroken draad moet kunnen bevestigen, moeten systemen met naaldvormige geleiders aan de volgende voorwaarden voldoen :

1° de naalden moeten verend werken om wrijving te voorkomen;

2° de naalden moeten licht zijn en een grote weerstand bezitten : hoe lichter zij kunnen zijn, hoe groter de snelheid der spullen;

3° de draad moet de grootst mogelijke vrijheid en de kleinst mogelijke wrijving worden verleend om een soepele en ronde draad te bekomen;

4° het terug aanknopen van draden moet vlug kunnen geschieden;

5° de uitvoering moet eenvoudig zijn;

De uitvindingen van Gustaaf Van Meurs omvatte een ring met naald om gesponnen draad bij continu-ringspinmachines onder spanning op te spoelen, en beantwoordde volledig aan de gestelde eisen.

Dit nieuwsoortig ringtype was voorzien van een holle ruimte om een naaldvormige geleider aan te brengen, en van een dwarse gleuf om toe te laten de gesponnen draad achter de naald te brengen zonder het deksel van de ring te moeten opheffen.

De naalden waren voorzien van geplooide

ringvormige oogjes om draadbreek te vermijden. Deze oogjes vereenvoudigden tevens de beweging der geleidernaalden, wanneer deze de gleuf voorbijglijden.

Met klemmen of schroeven kon verhinderd worden dat de ringdeksels meedraiden of verschoven.

Om de draad onder de geleidernaald door te brengen zonder het ringdeksel op te heffen of de draad te onderbreken, stopte men het draaien van de spil door middel van een rem. Vervolgens ontrolde men een voldoende draadlengte van de spoel, bracht deze door de gleuf ter hoogte van de naald en duwde de geleidernaald met de vinger tegen de draad tegenover de gleuf. Door de draad daarna verder door de gleuf te trekken, werd de geleidernaald gevat door de draad. Wanneer men dan de spil terug liet draaien en de onderbroken draaduiteinden tegen elkaar duwde, kon het opspoelen herbeginnen.

De geleidernaalden werden vervaardigd uit ijzerdraad of elke andere geschikte grondstof. Recht en eenvoudig van vorm, konden zij zeer licht en van hoge weerstand zijn, wat toeliet zeer dunne naalden te gebruiken, aan grote spinsnelheid (4500 à 5300 toeren per mi-

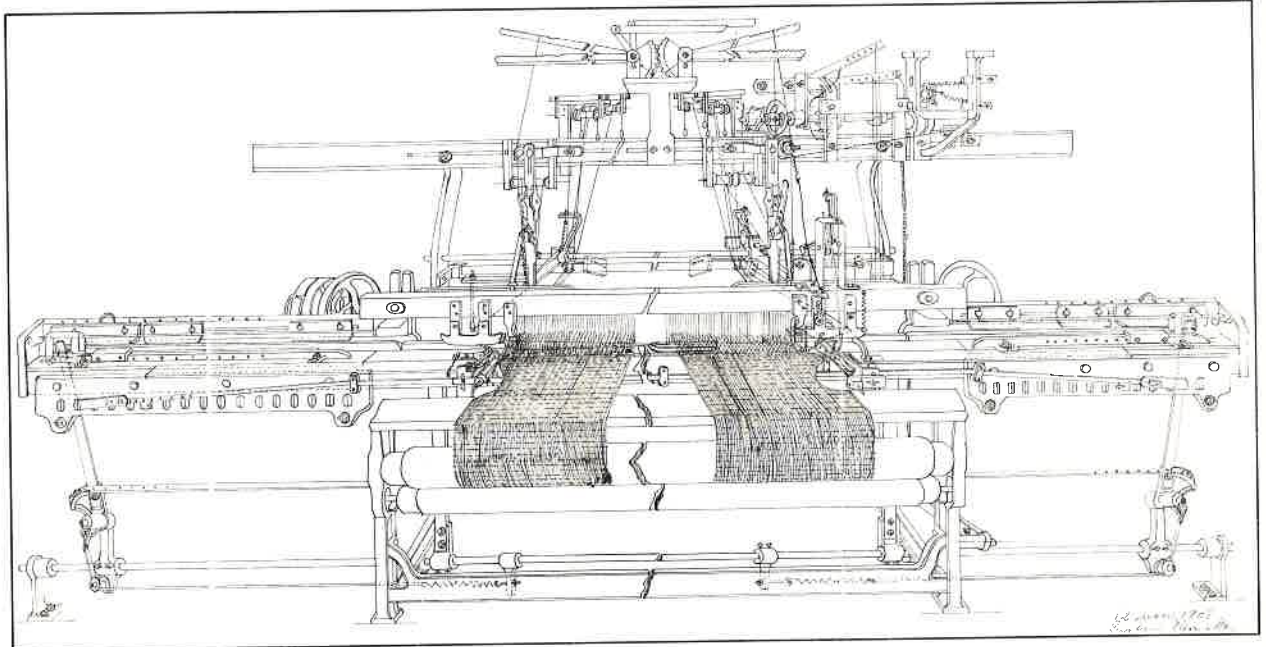

Fig.3 : Automatisch weefgetouw, patent Van Meurs, 1909 : vooraanzicht.

◀ Fig.4 : Automatisch weefgetouw, patent Van Meurs, 1909 : zijaanzicht.

nuut). De ringen daarentegen werden vervaardigd uit gehard staal.

De gesponnen of getwijnde draad bekomen met dit naaldtype is regelmatig en glad, zonder torsies, en de spanning van de draad kan worden aangepast gedurende het opspoolen, door gebruik van lichtere of zwaardere geleidernaalden.

De snelheid van de continu-spinmachine kon door toepassing van de gebreveteerde ringen van Van Meurs met geleidernaalden, tot 65 % hoger zijn dan bij de self-actingmachines. Tevens waren er, zoals bij deze laatste machines, geen ongetorste draadgedeeltes meer te vrezen, en het onderhoud van de spinmachines kon worden overgelaten aan niet-gespecialiseerde arbeidsters. Voor wat de toepassing van dit ring- en geleidernaaldsysteem op continu-twijnmolens betrof : buiten het feit dat men grote en gemiddelde draadnummers kon torsen (twisten), kon men deze zonder problemen opspoolen en een regelmatige draad bekomen.

Daarenboven konden eenvoudige getorste draden gelijk welke torsie krijgen (zowel voor ketting als voor inslag).

De ringen van Van Meurs waren zonder moei-

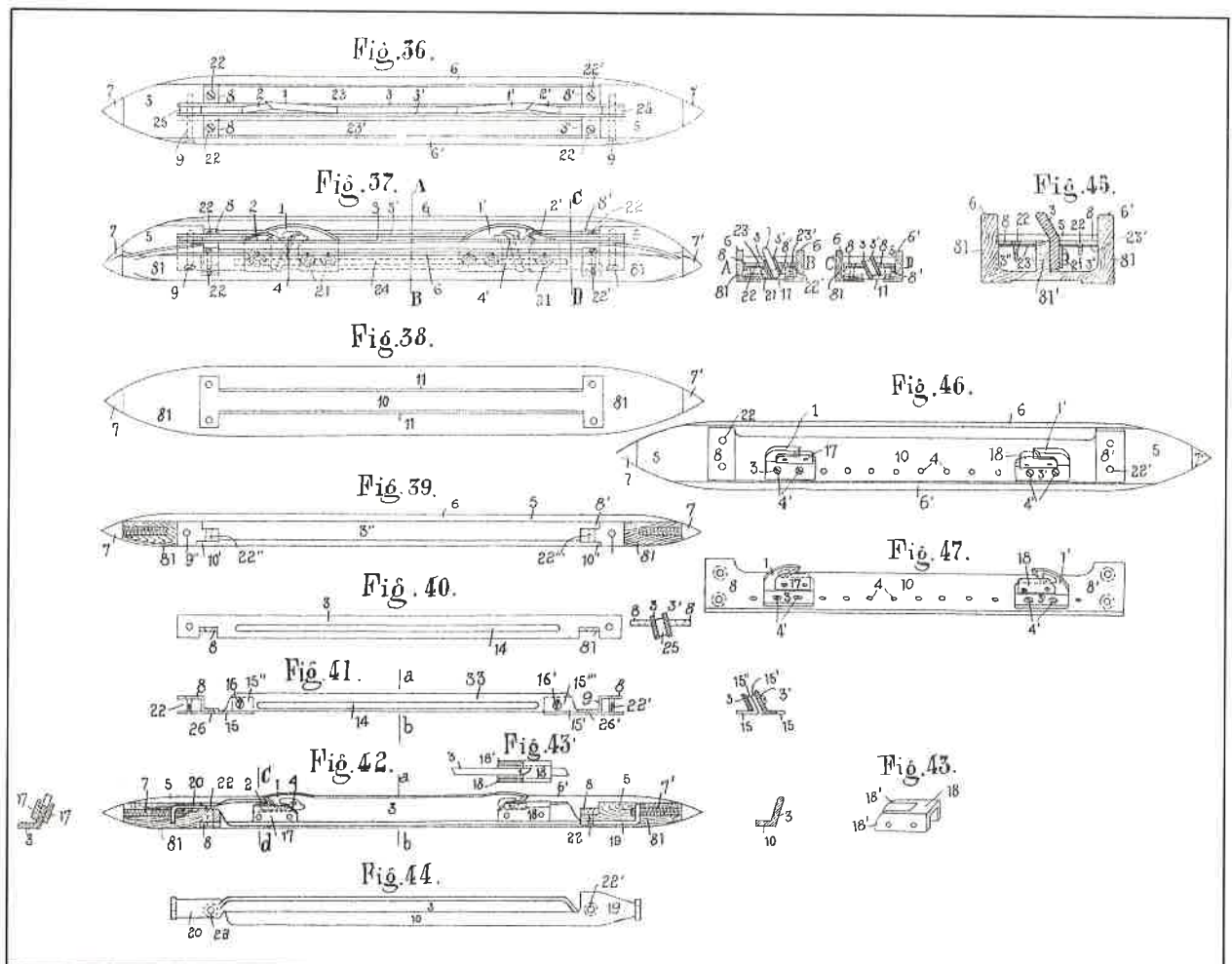
lijkheden aan te brengen bij bestaande machines.

Gustaaf Van Meurs perfectioneerde met zijn brevetten de enkele reeds bestaande patenten op ring- en naaldsystemen.

De ervaring door vader Charles opgedaan bij de inrichting en uitbouw van de spinnerijen Baertsoen en Buysse, zal Gustaaf Van Meurs zeker een grote steun zijn geweest bij de op puntstelling van zijn brevetten, evenals het dagelijks gebruik ervan bij de N.V. Katoenfabriek "De Schelde" te Gentbrugge.

Reeds in 1882 werden diverse brevetten genomen op het basisprincipe, die in de praktijk echter niet voldeden. Men moest namelijk het deksel opheffen om de draad te kunnen aanbrengen, wat in de praktijk niet toepasbaar was. Van Meurs' uitvinding daarentegen was heel efficiënt omwille van de tijdsinst, ook ingeval de draad brak.

De oudere brevetten waren hoofdzakelijk van Engelse origine : 2 brevetten *Perkins, Wimperley & Evans* (1882), 2 brevetten *Tweedale* (1884) en 1 brevet *Summer* (1902); het betrof systemen met een eenvoudige rechte naald, een systeem met rechte naald met klei-

ne kogeltjes aan de uiteinden, om te beletten dat de naald uit de ring zou springen tijdens het spinnen, e.d.

De naalden der geleiders bij hogervermelde brevetten waren echter zo zwaar en ingewikkeld, dat zij de snelheid van de spinnen afremden, vooral bij lichte en vertikaal geplaatste spinnen.

Tevens remden deze naalden, o.a. deze met buitenwaarts voorziene haak, de draad op meerdere plaatsen door wrijving, terwijl dit bij Van Meurs' systeem slechts op één plaats het geval was en de draad desnoods over de gehele breedte van de naald speling had. De draad behield daardoor een maximum aan vrijheid.

Daarenboven liet Van Meurs een halfweg tussen de uitrekrollen en de spil te plaatsen draadgeleiders ("oogjes") brevetteren, die de hinderlijke nevenwerking van de middenpuntvliegende kracht op de gesponnen draad uitschakelden ("balloneren"). Later perfectioneerde hij dit door een afzonderlijk "anti-ballonsysteem".

Samenvattend kan worden vermeld dat de brevetten van Gustaaf Van Meurs de meest praktische verbetering vormden die rond de eeuwwisseling aan de continu-spinmachines werden doorgevoerd. Belgische en buitenlandse eigenaars van spinnerijen hebben er terdege rekening mee gehouden.

Voorals toe na 1900 de eisen die aan geweven stoffen werden gesteld, steeds groter werden, en de trend ontstond om bij katoenlaken het zachte en wollige voorkomen van wol na te bootsen ("flanel").

Gustaaf Van Meurs werkte na het succes van zijn verbeterde spinmachine, verder aan het ontwerp van een nieuw automatisch weefgetouw, met continue inslag en onderbroken inslagdraad. Daarvoor bekwam hij een brevet in 1909; hij perfectioneerde dit weefgetouw nog op het einde van hetzelfde jaar.

Op dit automatisch weefgetouw konden alle soorten weefsels in katoen, wol, vlas, zijde, jute, in principe elke grondstof die zich tot weven leende, worden vervaardigd (volgens Van Meurs zelfs asbest).

Dit geschiedde met onderbroken inslagdraden, op konstante wijze afkomstig van dezelfde inslagdoorsprong : garenklos, -bol, -spil,

-streng, e.d., doch bij voorkeur van een konische klos met gekruiste of niet-gekruiste draad.

Het nieuwssoortig automatisch weefgetouw diende onder andere :

1° om automatisch en zonder onderbreking of stilleggen van de werking, te weven en het gebruik van klossen af te schaffen voor alle soorten van weefsels;

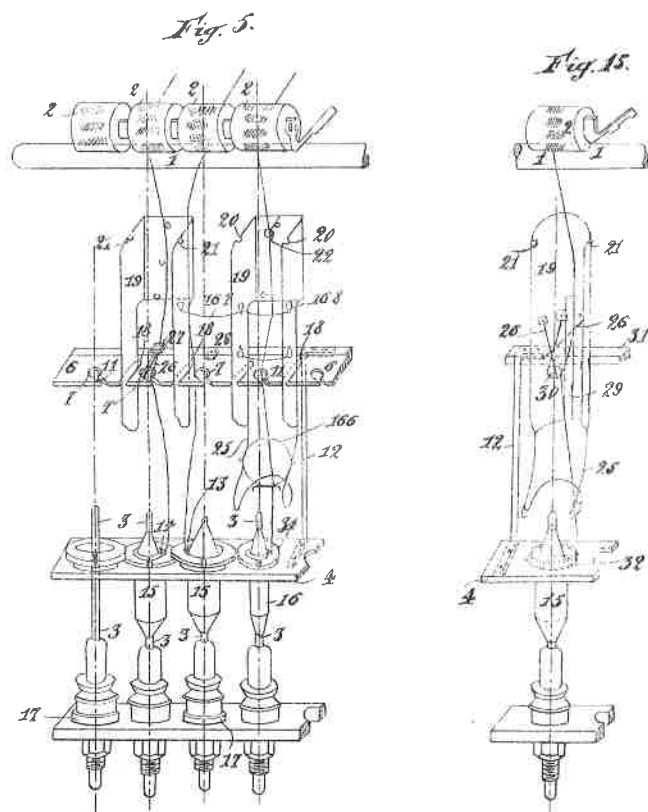
2° om één soort weefsel, of aaneensluitende diverse tekeningen of kleuren, naar believen, automatisch te weven, alsook om kleurenrasters, verschillende draaddiktes of verschillende grondstoffen te mengen, bij middel van slechts één schietspoel;

3° om in weefsels nuances, reliëf of opengewerkte tekeningen aan te brengen;

4° om het weven en de weefselfabricage te vereenvoudigen, door het afschaffen van de gewone spoelhuizen, de schietspoelhuizen, e.d. om de productie per arbeider te verhogen;

5° om het handwerk te verminderen en de onkosten daarvan drastisch te beperken;

6° om een grotere stevigheid aan de schietspoel te verlenen, gezien deze niet meer volledig hol moet zijn om er een spoel in aan te brengen;

◀ Fig.5 : Van Meurs' verbeterde schietspoelen, 1910.

Fig.7 : Van Meurs' anti-ballonsysteem, 1903. ▶

7° om toe te laten de hoogte van de spoel te beperken, wat het voordeel opleverd kettingdraad van mindere kwaliteit te kunnen gebruiken;

8° om door de spoel in de schietspoel af te schaffen, tevens de gebreken ervan te elimineren;

9° om het aanzuigen van de kettingdraad dwars door de geleider van de spoel, oorzaak van beroepsziektes, definitief af te schaffen.

In 1906 ontwierp Gustaaf Van Meurs nog een hele reeks spullen, spulhouders en hulzen om enkel en dubbel te torsen, en de draad gemakkelijker te kunnen oprollen, met verschillende afmetingen naargelang het gebruik.

De voornaamste eigenschap ervan was, dat zij weerstonden aan de trillingen die kunnen optreden bij het opspoelen van de gesponnen draad.

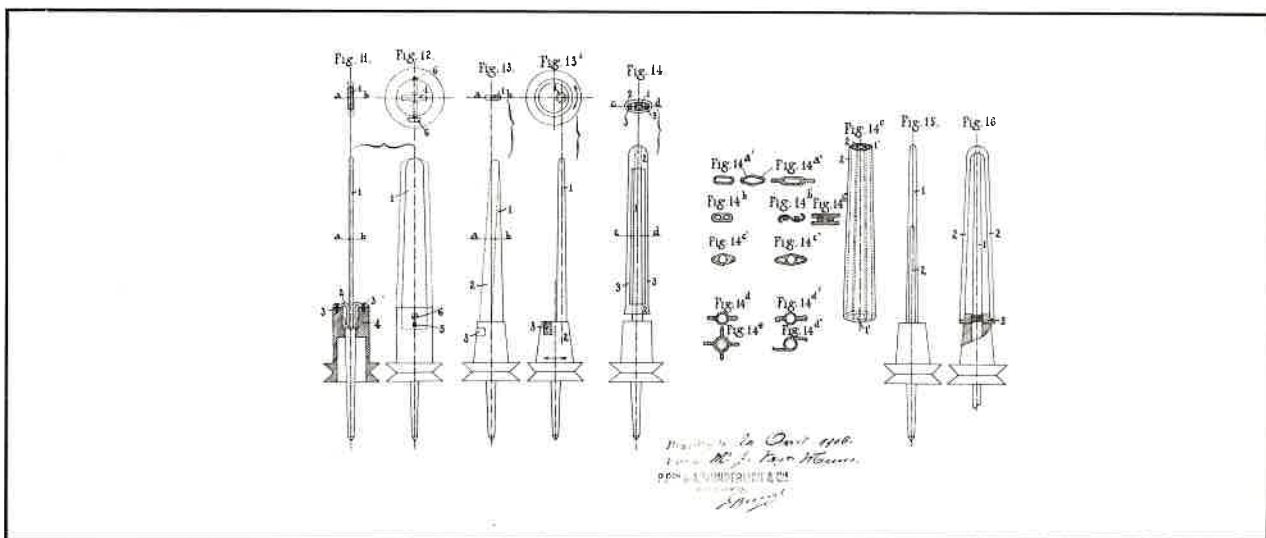
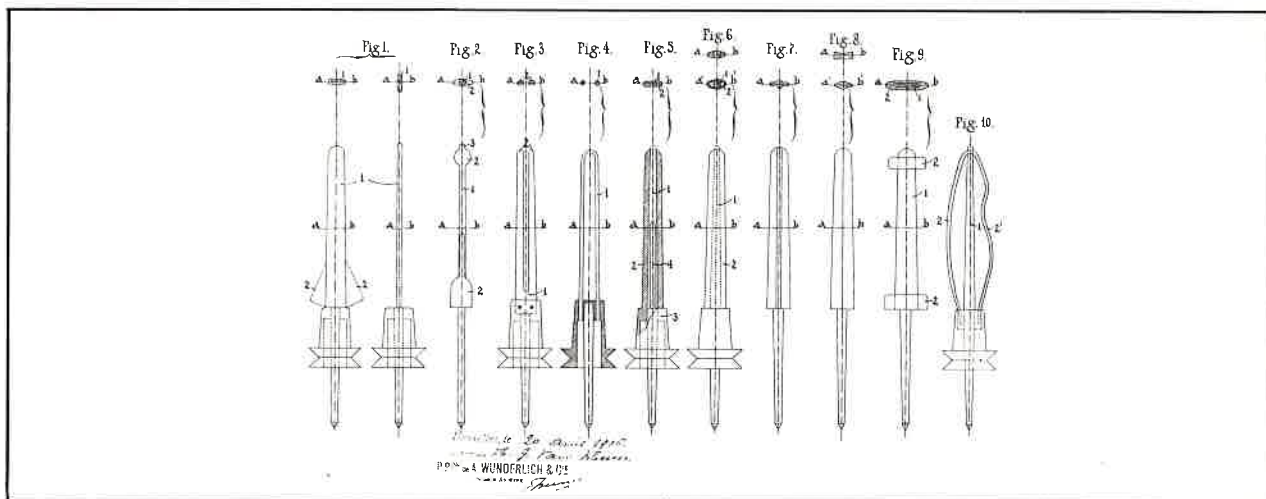
Gustaaf Van Meurs eiste en bekwam de toepassing van minimum 8000 ringen met geleidernaalden per jaar. Voor de Verenigde Staten van Amerika bv. onderhandelde hij met *Doull*

Miller Company (New-York) over de verkoop of de leasing van een concessie à 100.000 dollar of een licencie à 1 dollar per toepassing van één of meerdere van zijn brevetten.

Met *G. Josephy's* erfgenamen uit Bielitz (Silezië), die spinmachines hadden geleverd voor de N.V. Katoenspinnerij De Schelde te Gentbrugge, verliepen de onderhandelingen al even voorspoedig : voor de verkoop van één of twee van zijn brevetten (deze voor Engeland en deze voor Duitsland) eiste Van Meurs 125.000 fr. per brevet. De betreffende firma stond hem 15 % op deze som supplementair toe, indien zij erin zouden slagen de brevetten te verkopen. De uitslag van deze onderhandelingen is niet bekend.

De onderhandelingen met *William Fatham en Co*, de *Vulcan Works* te Rochdale (GB) voor de exploitatie van zijn brevetten in Engeland hebben vermoedelijk wel resultaten opgeleverd. Of deze constructiewerkplaatsen ook effectief zijn overgegaan tot de montage van Van Meurs' uitvindingen, is niet bekend.

Hetzelfde geldt voor de gelijklopende contacten met de machinebouwers *Machinot & Gal-*

laird uit de Elsas (Fr.).

Gustaaf Van Meurs onderhield verder in het begin van onze eeuw een levendige briefwisseling met o.a. *Howard Bullough, Brooks & Doxey* (Manchester), *Tattersall & Holdsworth's Globe Works and Stores* (Burnley /GB en Enschede/NDL), *David Sowdon & Sons* (Shipley/Bradford) en de *Anderston Foundry* (Glasgow), allen in Groot-Brittannië.

Ook in andere Europese landen poogde hij zijn brevetten rechtstreeks bij constructiewerkplaatsen voor textielmachines te introduceren : de *Société Alsacienne pour la Construction de Machines et Mécaniques* (Mulhouse/FR), de *Saeckische Maschinenfabrik Richard Hartmann* (opvolger Leinweber te Chemnitz) en de *Rheinische Webestuhlfabrik G.m.b.H.*, (Duelken, Rheinland), beiden Duitsland, *Stäuble Frères* (Horgen, Zürich) en de *Ateliers de Raüte* (Uzwill), in Zwitserland.

Zelfs in de Verenigde Staten Van Amerika werden zijn uitvindingen met grote waarschijnlijkheid toegepast, door tussenkomst van de reeds hogervermelde *Doull Milles*

(New-York), van *The Draper Company* (Hopedale, Mass.), e.a.

In 1906 waren er reeds 5000 Van Meurs' spinnringen in gebruik in België, doch vanaf 1903 monopoliseerde de *N.V. Katoenspinnerijen "De Schelde"* te Gentbrugge alle brevetten in het Gentse.

Een aantal spinmachines uitgerust met de Van Meurs brevetten werkten toen ook in Oostenrijk en Italië.

Hij publiceerde zijn uitvindingen o.a. in "*The Textile Manufacturer*" (Manchester) en "*L'Union Textile*" (Gent, april 1901).

Vanaf 1909 zocht Gustaaf Van Meurs actief, reagerend op advertenties in kranten, een deelgenoot om de opbrengst van zijn brevetten te kunnen investeren in een industrie- of handelsonderneming, o.a. met *Emile Baillet* uit Lille (Fr.), een fabrikant van zeep volgens gebreveteerd systeem, bestonden vergevorderde onderhandelingen.

In Lille had hij meerdere contacten, met agentschappen als *Millin Selby* en *J. Davidson*. De concessionarissen voor België en Frankrijk

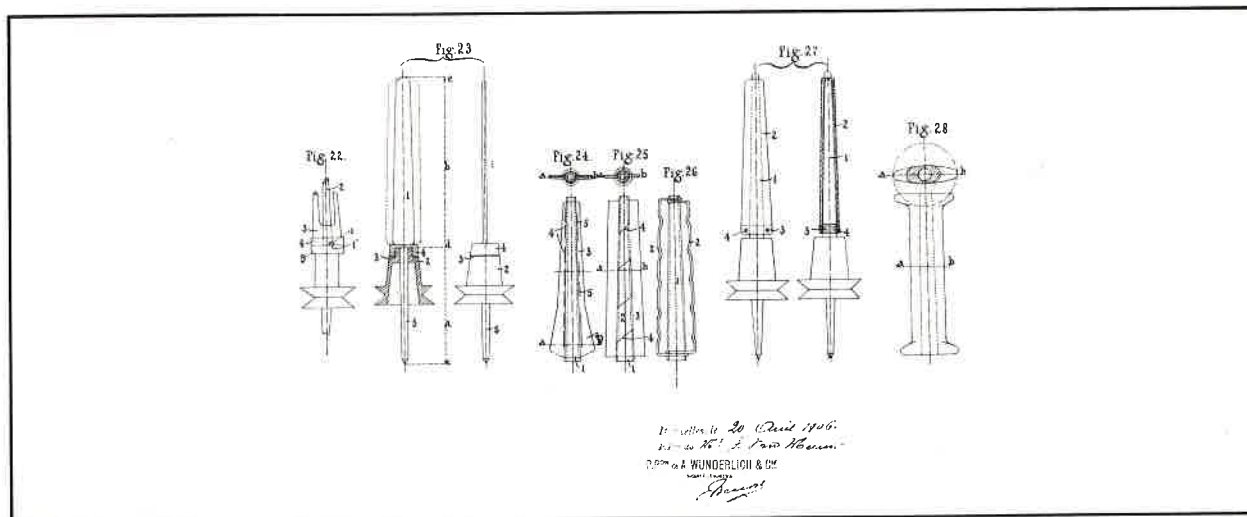
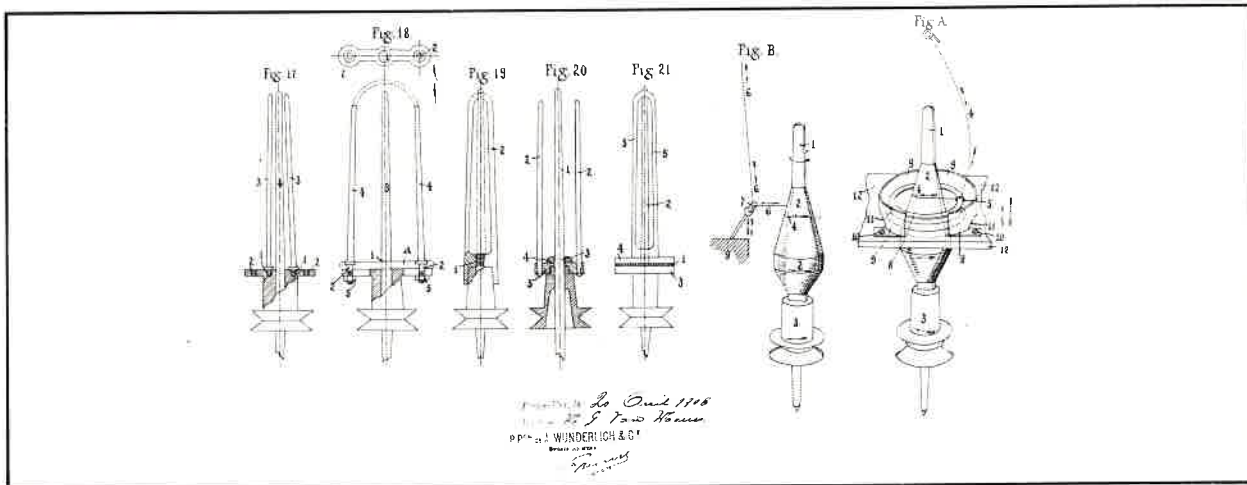

Fig.6 : Van Meurs' verbeterde spinnen, 1906.

voor zijn brevetten waren trouwens *E. Dawson en Zonen*, met kantoor te Lille en Gent.;

Het succes van zijn uitvindingen en verbeteringen, voor Gent in exclusiviteit toegepast bij de C.D.E. (Cotonnière de l'Escaut) te Gentbrugge, liet toe dat dit bedrijf in het noorden van Frankrijk een zusteronderneming zocht op te richten. Terug viel de keuze op Lille.

Gustaaf Van Meurs trad daarnaast nog op als tussenpersoon voor de katoenhandelaar *George*, met de Gentse fabrikanten *Comhaire, Franck, Wild, Smets*, e.a. en als prospecteur naar bedrijven in de regio Sint-Niklaas, Lokeren en Dendermonde : *Vermeire, Pieters & Vande Haute, Janssens-De Decker, Schoeters, Van Outryve, De Schepper en zoon, Meert-Van Eyck Van Den Heuvel, Denys, Leroy, Wed. Bruwèere* (die hij niet solvabel genoeg beoordeelde), en *Bruwèere-Van Havre* (allen Sint-Niklaas), *Otten-Sohier, Clement-Moens* (Lokeren), *Philips-Glazen, Ramlot junior*, de *S.A. La Dendre* en de *S.A. La Termondaise* (Dendermonde).

Van Meurs' brevetten worden merkwaardigerwijze in geen enkel standaardwerk vermeld. Schrikte de brevetering massaal gebruik af? Nochtans, zelfs optornend tegen de sterke concurrentie uit Engeland en de Verenigde Staten van Amerika, hebben zijn brevetten hem geen windeieren gelegd. De inkomsten van zijn brevetten waren een welkome aanvulling van zijn inkomen die hem toelieten op zijn oude dag te rentenieren.

Navraag bij specialisten uit de textielwereld leverde evenmin gegevens op over de toepassing van Van Meurs' uitvindingen op spin- of twijnmolens in de eerste helft van onze eeuw. Dit is niet verwonderlijk, omdat de verbeteringen van spinmachines in het eerste kwart van deze eeuw in een stroomversnelling raakten, en de machines waarop de Van Meurs-brevetten betrekking hadden in dezelfde periode door andere verdrongen werden.

De brevetten

Tot de eerste brevetten van Gustaaf Van Meurs, of tot verloren gegane brevetten, behoren :

- België n° 146970 dd. 30 december 1899;
- Frankrijk n° 300711 dd. 28 mei 1900;
- Engeland n° 774 dd. 15 september 1900;
- Duitsland n° 115973, klasse 76c, dd. 11 januari 1900;
- Engeland n° 9296-03 dd. 24 april 1903;

Hij had verder brevetten voor :

- "*Broches et tubes plats pour métier à filer continu*"

(spillen en platte tubes voor continu-spinmachines)

Belgisch brevet dd. 30 april 1906 onder n° 191581;

- "*Vorrichtung zur Erleichterung des Anknuepfens gebrochener Faeden bei Ringspinmaschinen*"

(systeem tot vereenvoudiging van het opnieuw vastknopen van afgebroken draden bij ring-spinmachines)

- "*Anneau ou boîte à aiguille droite équilibrée pour continu à filer la laine et le coton : trame-floche, chaîne, retors*"

(idem Frans brevet) brevet voor het Koninkrijk Italië dd. 10 oktober 1900, onder n° 28/56341;

Diverse brevetten en patenten werden aangevraagd door bemiddeling van *A. Wunderlich en Co*, raadgevende ingenieurs, het brevettenkantoor "*Belgica*" (Schudlek), beiden te Brussel, en *Gevers en Co*, ingenieurs, lid van de Internationale Vereniging tot de Bescherming van het Industrieel Eigendom, te Antwerpen.

Door tussenkomst van de erfgenamen *Josephy* uit Bielitz (Silezië), die de Oostenrijkse brevetten regelde, onderhield hij contacten met de fabrikant *Robert Kolbe* te Sint Petersburg (heden Leningrad-URSS), voor het bekomen van een Russisch brevet. Of hij daarin geslaagd is kon niet worden achterhaald.

In een brief aan zijn agent te Brussel, *A. Wunderlich en Co*, vat hij begin 1906, zijn voorwaarden samen :

- 1^overkoopprijs van het brevet in Duitsland : negentigduizend franken;
- verkoopprijs van het brevet in Engeland : idem;
- verkoopprijs der brevetten in de Verenigde Staten van Amerika : honderdvijftigduizend franken per brevet;
- 2^orichtprijs per toepassing in geval van licentie :
 - a) één frank vijftig voor Duitsland;
 - b) één frank vijftig voor Engeland;
 - c) een halve dollar per toepassing en per brevet in de Verenigde Staten van Amerika;
- 3^okostprijs van een ring : ongeveer 1,25 frank
- kostprijs van een antiballonsysteem : ongeveer 0,50 frank;

4^oomvang van de mogelijke toepassing : meerdere duizende per jaar en per land, enkel in de katoen- en wolnijverheid.

patent dd. 29 april 1903 voor het Keizerrijk Duitsland onder n° 159016;;

- "*Métier à tisser automatique à trame continu par duite coupée*"

(automatisch weefgetouw met continue inslag en onderbroken inslagdraad)

Belgisch brevet dd. 12 juni 1909 onder n° 217140, verbeterd bij brevet dd. 30 november 1909 onder n° 220842;

- "*Guide-fil anti-ballon pour continu à filer*" (anti-ballon draadgeleider voor continu-spinmachines)

Belgisch brevet dd. 23 januari 1903 onder n° 168052, verbeterd dd. 15 mei 1903, onder n° 169944;

- "*Zwischen den Lieferwalzen und Spindeln angeordneten Antifadengeleider fuer Ringspinnmaschinen*"

(tussen de uitrekcylinders en de spoelen aan te brengen antifadendraadgeleider voor ring-spinmachines)

patent voor het Keizerrijk Duitsland dd. 29 april 1903 onder n° 155355;

- "*Verfahren und Einrichtung zur Zufuehrung des Fadens bei Ringspinnmaschinen*"

(procédé en mechanisme van aanvoer van de draad bij ring-spinmachines)

patent voor het Keizer- en Koninkrijk Oosten-

rijk-Hongarije dd. 8 juni 1905, onder n° 21420;

- "*Antiballon-separator fuer Ringspinnmaschinen*"

(antiballonsysteem voor ring-spinmachines)

patent voor het Keizer- en Koninkrijk Oostenrijk-Hongarije dd. 22 september 1905 onder n° 22344;

- "*Anneau ou boîte à aiguille droite équilibrée pour continus à filer la laine et le coton : trame-floche, chaîne, retors*"

(ring of uitgebalanceerde houder voor rechte geleidernaalden voor continu-spinmachines met wol en katoen : inslag, ketting, twijning)

Brevet voor de Franse Republiek dd. 28 mei 1900, via vertegenwoordiging van *Huffernis* te Parijs, onder n° 300.711;

- "*Needle-frames for spinning-machines*"

(ring met geleidernaald voor continu-spinmachines)

patent voor de Verenigde Staten van Amerika dd. 14 juli 1903 onder n° 733.608;

- "*Improvements in Spinning & Twisting machines of the Continuous Type*"

(verbetering van vorig brevet) brevet voor de Verenigde Staten dd. 1 februari 1904 onder n° 19510;

Fig.8 : Foto Van Meurs op 33-jarige leeftijd.

